

HANDLEDNINGS- KORT

Stöd för skolgång och
lärande

UNDERVISNINGSARRANGEMANG
SOM STÖDER FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR LÄRANDE

eNORSSI

Kehittyvä pedagoginen tuki

UNDERVISNINGSARRANGEMANG SOM STÖDER FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR LÄRANDE

Stöd för skolgång och lärande

Undervisningsarrangemang som stöder förutsättningar för lärande

I undervisningsgruppen

- Elevernas olika behov och förutsättningar beaktas, undervisningen **differentieras**
- **Språkmedveten** undervisning
- **Grupper** bildas på olika sätt, samarbete utnyttjas
- Användning av olika **pedagogiska lösningar**, såsom strukturer, rutiner, sittordning, varierande arbetsmetoder och mångsidig bedömning
- Gruppens behov och styrkor beaktas

På skolnivå

- Verksamhetskulturen utvecklas enligt inkluderande principer
- Beteendet stöds genom positiv förstärkning
- I skolan bedrivs mobbningsförebyggande arbete
- Elevernas delaktighet beaktas
- Schematekniska frågor beaktas
- Välbefinnande upprätthålls

Differentiering			Språkmedveten undervisning	Gruppering	Stöd av skolgångs-handledare och samarbete med hemmet
Utnyttjande av styrkor	Individuella samtal (formativ bedömning)	Uppgifter på olika nivåer	Nya begrepp och ord, även i förväg	Ändamålsenliga undervisningsgrupper	Tydliga roller och ansvar
Delaktighet och påverkan	Medvetenhet, ägande av läroprocessen	Flexibla lösningar i vardagen	Lättläst	Delade lektioner	Riktade stödresurser
Förutseende	Olika sätt att jobba och att lära sig	Tilläggstid	Förkortade texter, det centrala	Användning av olika lärmiljöer	Stöd även i friare situationer
Rutiner, strukturer	Motivation, målinriktat	Tilläggsövningar eller färre mängd uppgifter	Bilder och diagram i texter och i undervisningen	Kamratstöd, par- och grupparbeten	Läsläsning
Multimodal undervisning och tydliga instruktioner	Främja arbetsro	Undervisnings-situationens struktur och olika arbetssätt	Modellsvar, modellering	Utrymme för val ges	Alla vuxna samarbetar, delad information
Varierade arbetssätt och undervisningsmetoder	Känna igen - förstå-bearbeta-tillämpa-skapa	Mångsidiga läromedel	Stödfrågor	Arbetsmiljö som ger möjlighet till lugn - rörelse - aktivitet	Stödsatser för gruppen och enskilda elever
Att beakta individuella behov i arbetet	Intensivt stöd vs. individuell utveckling	Mångsidiga bedömningsmetoder, att få visa sitt kunnande på olika sätt	Uppgifter nedskrivna, tillgängliga	Små arbetsgrupper	
Visuellt stöd	Definiera minimikravet	Proaktiv planering	Ljudböcker	Elevers aktiva roll	
Arbete i lärarens närhet	Även små framsteg	Reaktivt: observationer -> stöd	Muntligt och skriftligt	Eleven väljer grupper och arbetsplatser med handledning	
Hjälpmedel	Lämpligt material	Uppdelning - en sak i taget	Utveckling av läsförmåga		

UNDERVISNINGSARRANGEMANG SOM STÖDER FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR LÄRANDE

DIFFERENTIERING

UNDERVISNINGSARRANGEMANG
SOM STÖDER FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR LÄRANDE

Beakta elevernas olikheter

- Kapacitet, förmågor, färdigheter och behov
- Självkänsla
- Intresseområden
- Motivation
- Personlighet
- Bakgrund

Vilka andra faktorer påverkar?

Differentiering

= Differentiering är alla de undervisningsarrangemang som stödjer en enskild elevs eller undervisningsgruppens välbefinnande, lärande och skolgång.

Vad kan differentiering innebära?

- Uppgifter på olika nivåer för samma lärandemål
- Mångsidiga uppgiftstyper, material och arbetsmetoder
- Differentierade prov, muntliga kompletteringar och tilläggstid
- Användning av olika utrymmen
- Differentiering av tid
- Differentiering av stöd och handledning för dem som behöver det

Fem modeller för differentiering

(fi. Eriyttämisen viiden O:n malli, Roiha&Polso, 2018)

Differentiering av undervisningsarrangemang

- gruppindelning, sam- och kompanjoundervisning, parallella lektioner, delningar, skolgångshandledarens roll, stödundervisning

Differentiering av lärmiljön

- sittplats, tydlighet och ordning i utrymmena, tillgång till hjälpmedel, struktur, stämning, respekt för olikheter

Differentiering av undervisningsmetoder

- självständigt arbete, par-, grupp- och projektarbete, stationsundervisning samt undervisning i lärstrategier

Differentiering av stödmaterial för lärande

- differentierade läromedel, ljudböcker, gruppering, visuellt material, differentiering av hemuppgifter

Differentiering av bedömning av lärande

- visa sitt kunnande på olika sätt (prov, portföljer, presentationer, videon, par- och grupparbeten) och differentiering av provsituationen (tilläggstid, uppdelning, komplettering, muntligt i delar)

Fördelar med differentiering

(Roiha&Polso, 2018)

- Förbättrar lärresultaten
- Ökar skoltrivseln
- Förebygger inlärningsvärigheter
- Förbättrar arbetsron
- Tar hänsyn till enskilda elever
- Främjar upplevelser av att lyckas
- Gör undervisningen intressant

Handledning i anslutning till differentiering

Vilka behov och förutsättningar kan undervisningsgrupper ha?
Varför behöver denna grupp differentiering?

- Språkliga behov
 - Finns det flerspråkiga elever i klassen? Hurdana kunskaper har de i undervisningsspråket?
 - Läs- och skrivsvårigheter
- Socioemotionella behov
 - Känslomässiga färdigheter
 - Kommunikationsfärdigheter
 - Självreglering
 - Psykiskt välbefinnande
- Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar
 - Uppmärksamhet
 - Exekutiva funktioner
 - Sensorisk överkänslighet
 - Autismspektrum
- Behov av stöd för lärande, stärka motivationen
- Särskilt begåvade elever

Handledning i anslutning till differentiering

Vilket behov av differentiering finns i gruppen för att alla ska kunna lära sig? (Observationsuppgifter)

- Hur påverkar differentiering elevernas behov av stöd?
Att beakta innan differentiering:
 - Gruppens och enskilda elevers behov
 - Utgångsnivå
 - Lärandemål och minimikrav
- Hur differentierar jag i olika ämnen?
- Hur differentierar jag proaktivt, dvs. genom att planera i förväg?
- Hur differentierar jag reaktivt, dvs. genom att reagera på behov under lektionen?
 - Vilka material använder jag?
 - Uppgifter på olika nivåer, extra tid, antal uppgifter
- Vilka arbetsmetoder använder jag?
- Hur säkerställer jag lärandet?
- Vilken koppling finns mellan bedömning och differentiering?
- Vilka möjligheter har eleverna att visa sitt kunnande på olika sätt?
- Hur stöder differentiering arbetsron i gruppen?

SPRÅKMEDVETEN UNDERVISNING

UNDERVISNINGSARRANGEMANG
SOM STÖDER FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR LÄRANDE

Språkmedveten undervisning

Språkmedveten undervisning ingår i undervisningsarrangemang som stöder förutsättningar för lärande. Språkmedveten undervisning gynnar alla elever oavsett språklig bakgrund.

En språkmedveten undervisning granskar särdragen i olika läroämnen med utgångspunkt i multilitteracitet och utnyttjar språkmedvetna arbetssätt. Under lektionerna lär sig eleverna det ämnesspecifika innehållet och språket samtidigt. Språkets betydelse ska erkännas i allt lärande, all undervisning, bedömning och annan skolverksamhet.

Språkmedveten undervisning är tydlig, varierad och funktionell. Innehållet konkretiseras och visualiseras, vid behov med hjälp av digitala verktyg. Eleverna kan använda såväl digitala som andra hjälpmedel som stöd för att lära sig undervisningsspråket. (Utgående från läroplansgrunderna)

Språkmedveten undervisning i praktiken

1. Jag använder ett tydligt språk i undervisningen.
2. Jag berättar om lektionens mål och innehåll i början av lektionen.
3. Jag förklarar och synliggör centrala begrepp.
4. Jag konkretiserar innehållet med exempel, bilder och illustrationer.
5. Jag undervisar om och uppmärksammar begrepp som används vid t.ex. instruktioner av uppgifter t.ex. undersök, namnge, lös, fundera, strukturera, skapa, reflektera, definiera, markera, presentera, räkna upp, jämför, analysera, tolka.
6. Jag använder arbetsmetoder där eleverna får diskutera i mindre grupper och förklara och förtydliga begrepp för varandra.
7. Jag använder olika lässtrategier, till exempel parläsning och växelläsning.
8. Jag planerar vilka anteckningar eleverna ska ha kvar efter lektionen.
9. Jag ger eleverna möjlighet att visa sina kunskaper på flera olika sätt.
10. Jag följer med hur eleverna förstår och förtydligar vid behov.
11. Jag repeterar lektionens centrala innehåll i slutet av lektionen.

Handledning i anslutning till språkmedveten undervisning

Vilka är ämnets/temats/innehållets centrala begrepp?

Är de synliga under lektionen på ett sätt som visar deras inbördes relationer?

- Framgår det tydligt i undervisningen vilka begrepp som är de mest centrala?
- Hur säkerställer man att eleverna har förstått det centrala innehållet i slutet av lektionen?
- Hur handleds eleverna i arbetet med den aktuella texten?
- Hur tillämpas lässtrategier vid bearbetning av texten?
 - Före läsning: navigera i texten och skapa förförståelse
 - Under läsning: noggrann och djupgående läsning
 - Efter läsning: reflektion över det lästa och repetition

GRUPPERINGAR

UNDERVISNINGSARRANGEMANG
SOM STÖDER FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR LÄRANDE

Flexibla grupperingar

Flexibla grupperingar innebär att elever undervisas i flexibla grupperingar, sammansatta utifrån olika kriterier som främjar lärande. Gruppens sammansättning och lärare varierar beroende av mål, bedömning och den gemensamma planeringen.

Målet är att:

- stödja lärande och arbetsro
- ge möjligheter för en mer individuell och differentierad undervisning
- främja en inkluderande och tillgänglig utbildning.

Centrala kännetecken för flexibel gruppering

- Elever delas in i grupper, till exempel genom samarbete mellan två lärare.
- Gruppstorleken kan variera: mindre grupper för elever som behöver mer stöd (t.ex. 10–15 elever).
- Undervisningen kan genomföras som sam- eller kompanjonundervisning, där flera lärare deltar.
- Grupperingarna kan göras utgående från läroämnet eller på basen av elevernas framsteg.
- Målet är att stödja lärande, bevara arbetsro och främja inkluderande undervisning.

Flexibla grupperingar

Bildandet av en flexibel undervisningsgrupp baseras på observation och ett identifierat behov av att gruppera elever på olika sätt. Bakom grupperingarna ligger lärarnas bedömning av behovet av stöd.

Om gruppen även undervisas av en speciallärare ska grupperingarna vara flexibla, tillfälliga och planeras för högst en viss lärandehelhet. Speciallärarens regelbundna undervisning i en permanent grupp är en elevspecifik stödåtgärd.

Om elevgrupperingen är en naturlig del av lärarnas arbete i undervisningsgruppen utan särskilda resurser eller individuellt riktat stöd, hör grupperingen till undervisningsarrangemang som stöder förutsättningar för lärandet eller så är den en del av gruppsspecifikt stöd.

Gruppering av elever

Elever grupperas flexibelt och utifrån deras behov.

Kräver samarbete och god kännedom om eleverna

- Undervisande lärare samarbetar med speciallärare
- Även skolgångshandledarens roll planeras
- Ändamålsenlig användning av resurser
- Grupperingarna utgår ofta från mål för lärande och arbetsro

Flexibel gruppering

- Effektiv användning av parallella lektioner och samarbete med timlärare/resurslärare
- En flexibel grupp är inte permanent utan kräver kontinuerlig utvärdering.

Utgående från behov av stöd

Utgående från arbetsmetod

Elevernas delaktighet beaktas i mån av möjlighet

- Lärostilar, stöd för sociala relationer, möjlighet för eleverna att öva på sina utvecklingsområden

Exempel på flexibla grupperingar

1-6

- Eleverna i parallellklasserna delas in i nivågrupper för lästräning under kortare perioder. Grupperna är inte permanenta utan elever kan byta grupp under perioden eller efter den.
- Under lektionerna i omgivningslära får eleverna välja grupp utgående från arbetssätt (t.ex. grupp för tyst arbete, diskussionsgrupp, praktisk grupp, projektgrupp). Eleverna involveras i att välja en lämplig grupp och handleds i detta vid behov.

7-9

- Under matematiklektionerna delas elevgruppen in i tre grupper; stödgrupp, basgrupp och en fördjupad grupp. Skolgångshandledarens stöd i grupperna planeras för en period i taget. Eleverna bedöms efter varje period och de kan byta grupp mellan perioderna. Målet är inte en nivågruppering, utan om att anpassa uppgifter och undervisning.
- Under lektionerna i historia grupperas eleverna så att det är möjligt för eleverna att välja mellan olika arbetssätt (t.ex. handledd undervisningsgrupp, praktisk grupp eller grupp för självständiga studier). Eleverna handleds i val av grupp vid behov. Eleverna kan byta grupp mellan perioderna.

Handledning i anslutning till flexibla grupperingar

Flexibla elevgrupper

- Hur kan flexibla grupperingar stödja alla elevers lärande och skolgång?
- Hur kan flexibla grupperingar möta elevernas eller elevgruppens behov?
- Vilka lösningar har gjorts och på vilka grunder?
- Vad vill/ville man uppnå med flexibla grupperingar?
- Vilka behov försöker man tillgodose med olika typer av grupperingar?
- Vilka olika typer av flexibla grupper kan man skapa och hur påverkar de undervisningen/lärandet?
- Hur kan jag planera flexibla grupperingar tillsammans med en annan lärare?
- Hur kan jag utnyttja stödresurser vid uppgörande av flexibla grupperingar?
- Hur stödjer flexibla grupperingar arbetsron?

SAM- OCH KOMPANJON- UNDERVISNING

UNDERVISNINGSARRANGEMANG
SOM STÖDER FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR LÄRANDE

Kompanjonundervisning

Kompanjonundervisning innebär ett jämlikt samarbete mellan två eller flera lärare som tillsammans planerar, genomför och utvärderar undervisningen. Det handlar inte bara om att undervisa samtidigt, utan om ett djupare pedagogiskt partnerskap där lärarna delar ansvaret för elevgruppens lärande och välbefinnande.

Kompanjonundervisning som hör till undervisningsarrangemang som stöder förutsättningar för lärande innebär i grunden inte en separat tilläggsresurs (såsom speciallärare eller en annan lärare). Kompanjonundervisning som kräver tilläggsresurser handlar i första hand om en gruppsspecifikt stöd.

Kompanjonundervisning kan indelas i tre olika huvudtyper: assisterande och kompletterande undervisning, parallell undervisning och teamundervisning (Villa, Thousand & Nevin, 2004; Friend et al., 2010; ks. Pulkkinen & Rytivaara, 2015).

- Som kompanjonlärare kan lärarna kan undervisa exempelvis:
 - parallellt för två grupper, innehåll och utrymmen kan variera
 - komplettera eller assistera varandras arbete: lärarna har inplanerade uppgifter, undervisar, stödjer arbetsron, ställer frågor, förtydligar osv.
 - som teamlärare: lärarna har gemensamt ansvar för undervisningen och eleverna, arbetar dialogiskt och i nära samarbete.

Kompanjonundervisning möjliggör flexibla grupperingar: eleverna kan arbeta i olika konstellationer och dra nytta av flera lärares kompetens.

Källa: Pulkkinen, J. & Rytivaara, A. (2015). Yhteisopetuksen käsikirja. Opetushallitus.

Fördelar med kompanjonundervisning

- Mångsidig undervisning och mångsidiga arbetssätt.
- Flera vuxna närvarande under lektionen förbättrar möjligheterna att observera elevernas behov av stöd och att svara på dem i rätt tid.
 - Mer tid att stötta elever, ökad kännedom om eleverna.
- Genom de grupperingar som kompanjonundervisningen möjliggör lär sig eleverna att arbeta i olika konstellationer, vilket främjar kamratlärande och gemenskapen samt stärker gruppsammanhållningen.
- Samarbete mellan lärarna ger eleverna modeller för interaktions- och samarbetsfärdigheter.
- Lärarna kan utnyttja sina styrkor, dela arbetsuppgifter och stötta varandra (ökar arbetets meningsfullhet, variation i roller och arbetssätt, lärande av varandra, minskad arbetsbörda, bättre välmående i arbetet).

Källor: Pulkkinen, J. & Rytivaara, A. (2015). *Yhteisopetuksen käsikirja*. Opetushallitus.
Saloviita, T. (toim.) 2016. *Samanaikaisopetus*. PS-kustannus.

Exempel på kompanjonundervisning i praktiken

Exempel 1

Två klasslärare delar på ansvaret för planering och undervisning i parallellklasserna. Även specialläraren och resursläraren deltar i planering och genomförande. Den gemensamma planeringen sker både fysiskt och på distans samt dokumenteras i ett delat dokument. De gemensamma lektionerna inleds tillsammans. Den ena läraren fokuserar på att undervisa nytt innehåll, medan den andra stödjer t.ex. arbetsron. Lärarna kompletterar och förtydligar undervisningen med exempel och frågor. Under arbetet delas eleverna upp i olika utrymmen och grupper. De flexibla grupperna utformas utifrån elevernas behov av stöd, med hänsyn till kamratstöd. Under arbetets gång kan en grupp arbeta mer självständigt, en grupp leds av en lärare som stödjer elevernas självreglering och en lärare förtydligar och stödjer elevernas lärande.

Teamundervisningsmodell: Årskursteamet planerar och genomför all undervisning tillsammans i parallellklasserna – gemensamma lärare och gemensamma elever. Olika grupperingar och varierande arbetssätt tillämpas i undervisningen. Teamen har gemensam planeringstid inbokad varje vecka. Skolgångshandledarna, S2- och speciallärare deltar i planeringen.

Exempel 2

Under en del av de parallelllagda lektionerna i svenska och litteratur samundervisar två klasslärare och en speciallärare. Eleverna delas in i grupper på basen av läsfärdighet och behov av stöd. Lärarna ansvarar för varsin grupp. Undervisningen planeras tillsammans och innehåller varierande arbetssätt och flexibla grupperingar.

Exempel på kompanjonundervisning i praktiken

Exempel 3

En speciallärare och en klasslärare samundervisar; elever i en specialklass och elever i en klass inom den allmänna undervisningen arbetar tillsammans ett antal lektioner i veckan. Flexibla grupperingar och arbetssätt möjliggör kamratlärande.

Exempel 4

Gymnastikundervisningen förverkligas som kompanjonundervisning; två gymnastiklärare undervisar parallellgrupper. De planerar undervisningen, genomför och utvärderar tillsammans.

Handledning i anslutning till kompanjonundervisning

- Hur förverkligas kompanjonundervisning i undervisningsgruppen?
- Vilka arbetssätt möjliggörs via kompanjonundervisning?
- Vilket mervärde ger kompanjonundervisning för eleven ur ett stödperspektiv (jfr med undervisning med en lärare)?
- I vilka situationer kunde du tillämpa kompanjonundervisning?
- Vilka styrkor skulle du bidra med i samarbetet?
- Hur skulle du planera en lektion tillsammans med en annan lärare?
- Hur skulle ni dela upp ansvar och roller i undervisningssituationen?
- Hur skulle ni tillsammans utvärdera och utveckla undervisningen?
- Hur kunde kompanjonundervisning genomföras ämnesövergripande?

ANDRA PEDAGOGISKA LÖSNINGAR

UNDERVISNINGSARRANGEMANG
SOM STÖDER FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR LÄRANDE

Struktur, organisation och rutiner

= Ordning, struktur, rutiner och invanda sätt att arbeta

Varför är det viktigt?

- Förutseende: eleven vet vad som sker och när
- Mål: eleven vet vad som förväntas
- Ökar elevernas känsla av trygghet och välbefinnande, stärker det förväntade beteendet och stödjer utvecklingen av elevernas självregleringsförmåga.

Exempel på struktur, organisation och rutiner

Dagens arbetsordning är synlig och går igenom i början av skoldagen

- Bildstöd med innehåll anpassat till elevens ålder (t.ex. Papunet, Canva).
- Efter lektionen kan man markera lektionen som avslutad genom att kryssa i eller vända lektionens bildkort upp och ner (hjälper eleven att förstå dagens schema).
- Flexibla grupperingar: i schemat synliggörs elevgrupperingarna med namn, färger eller symboler som representerar grupperna (t.ex. på morgonen är Nallegruppen på plats och på eftermiddagen Kaningruppen).
- Även lärarna som deltar i sam- och kompanjonundervisningen synliggörs i dagsschemat (t.ex. stjärna för speciallärare och hjärta för resurslärare).

Lektionens struktur

- Lektionens mål och innehåll finns synligt framme i klassen och de presenteras i början av lektionen.
- Återkommande strukturer under lektionerna stödjer elevernas lärande och ökar förutsägbarheten.
- Rutiner för att inleda och avsluta lektioner samt att anteckna läxor på ett välbekant sätt
 - Exempel på inledning av lektionen: instruktioner, timer, symbol för tystnad och decibelmätare finns synliga på tavlan/i klassen. Eleverna följer instruktionerna och går tyst till sina egna platser och tar fram det material som visas på bilden. Lektionen inleds då alla är klara.
 - Exempel på avslutning av lektionen: vid en given signal går eleverna tyst tillbaka till sina egna platser. Tillsammans reflekterar man över hur väl lektionens mål har uppnåtts t.ex. med exit tickets. Läraren sammanfattar det centrala, ställer frågor och efter svaren går eleverna ut på rast.
 - Exempel på läxrutin: Läxor antecknas alltid på samma sätt på tavlan bredvid bilden/symbolen för läroämnet. Eleverna handleds i att kryssa för läxuppgifter.

Exempel på struktur, organisation och rutiner

Struktur vid övergångar

- T.ex. ordningsföljd i kön, en grupp i taget/enligt lista/ flexibla, stegvisa, schemalagda övergångar/rast.

En god lärmiljö

- Förvaring och organisering av elevernas egna och undervisningsgruppens gemensamma material: varje sak har sin logiska, utmärkta plats, bildstöd, ordmatriser, färgkoder.
- Möjlighet att begränsa stimuli: hörlurar, skärmar, olika arbetsutrymmen och -möjligheter
- Benämning av arbetsutrymmen enligt aktivitet: t.ex. hemklass, tysta rummet, reflektionspunkt, pausutrymme...

Arbetsstruktur

- Arbetsgången förutses och instruktionerna är synliga steg för steg, bildstöd, tidsschema över arbetsprocessen som en tidslinje/lista
- Arbetet delas upp och pausas, tiden för arbetet finns synligt på tavlan (t.ex. Classroom Screen, timer)
- Tydligt lärmaterial med centrala begrepp och centralt innehåll presenterat

Handledning i anslutning till strukturer, organisation och rutiner

- Vilka strukturer och rutiner används i gruppen?
- Vilka behov av strukturer och rutiner finns i gruppen?
- Vilka andra sätt att strukturera behöver gruppen?
- Hur påverkar strukturer och rutiner elevernas behov av stöd?
- Vilken typ av elev har särskild nytta av strukturer och rutiner?
- Vilka rutiner använder du i din undervisning?
- Vilka svårigheter kan förebyggas med tydlig organisation och struktur?
- Hur agerar du om den inplanerade strukturen inte fungerar i en viss situation?

SKOLGÅNGSHANDLEDARE SOM STÖD FÖR ELEVERNA

UNDERVISNINGSARRANGEMANG
SOM STÖDER FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR LÄRANDE

Skolgångshandledaren stöder eleven

Skolgångshandledaren handleder elevernas lärande och aktiviteter samt stödjer elevernas utveckling och funktionsförmåga i samarbete med lärarna.

Skolgångshandledaren är en personalresurs inom undervisningsarrangemang som stöder förutsättningar för lärande och deltar i genomförande av det stöd som ingår i arrangemangen.

Skolgångshandledarens stöd räknas inte in i de grupp-specifika stödformerna på 0,122 avh per vecka per elev.

Praktiska exempel på undervisningsarrangemang som stöder förutsättningar för lärande

Sittordning

Skolgångshandledaren och läraren kan tillsammans planera sittordningen

- med tanke på hela undervisningsgruppens arbetsro eller gruppdynamik
- utifrån elevens individuella behov, t.ex .stöd för lärande, aktivitetsreglering, diabetes, rörelsebehov, sensorisk känslighet
- med hänsyn till var de vuxna i klassrummet finns så att stödet till eleven fungerar smidigt och inte förorsakar avbrott
- genom att skapa par som främjar lärande t.ex språkmedvetet, utgående från läsnivå.

Flexibel gruppering

- Under parallella lektioner kan klasserna flexibelt delas in grupper som leds av lärare, speciallärare och/eller timlärare (resurslärare). Grupperingarna varierar. Skolgångshandledaren kan ha en egen station som eleverna besöker när det uppstår behov.

Praktiska exempel på undervisningsarrangemang som stöder förutsättningar för lärande

Planering

- Läraren och skolgångshandledaren diskuterar tillsammans klassens /elevens mål och behov av handledning i början av läsåret eller perioden. Kommunikationen fortsätter genom korta samtal, t.ex. i början eller i slutet av lektionerna.

Gruppering

- Skolgångshandledaren stärker och modellerar positiv interaktion mellan elever genom deltagande i t.ex. skollunch och övergångar.
- Skolgångshandledaren är ett extra par ögon i klassrummet och observerar sociala relationer i gruppen och kan påverka dem.

Strukturer och visuellt stöd

- Skolgångshandledaren kan anteckna lektionens upplägg, mål och centrala begrepp medan läraren presenterar innehållet muntligt eller med bilder.
- Skolgångshandledaren modellerar läsning, arbete i häftet och andra färdigheter genom sitt agerande.

Praktiska exempel på undervisningsarrangemang som stöder förutsättningar för lärande

Samarbete med vårdnadshavare

- Skolgångshandledaren samarbetar med vårdnadshavare i olika situationer såsom stöd vid medicinering och deltagande i möten som berör skolgångshandledaren.

Konkreta hjälpmedel i undervisningen

- Skolgångshandledaren kan stödja användningen av hjälpmedel som stödjer lärande och aktivitetsreglering i klassrummet, t.ex. stressleksaker, målarbilder, läslinjal eller klistermärken som förstärker önskat beteende.
- Skolgångshandledaren identifierar elevens behov av hjälpmedel och kan delta i valet och planeringen av användningen.

Differentiering

- Skolgångshandledaren handleder eleven eller en mindre grupp i samma eller i ett annat utrymme efter lärarens undervisning och enligt lärarens instruktioner. Differentiering kan ske både uppåt och nedåt.

Handledning i anslutning till samarbete med skolgångshandledare

Sittordning

- Vilken nytta kan man ha av skolgångshandledarens erfarenhet och kännedom om eleverna vid planering av sittordningar, smågrupper och arbetspar?

Flexibel gruppering

- Hur kan man utnyttja skolgångshandledarens stöd vid förverkligandet av flexibla grupperingar?

Planering

- I vilka undervisnings- och elevrelaterade frågor kan skolgångshandledaren vara med och planera?
- Hur kan man avsätta tid för gemensam planering? På vilka olika sätt kan den genomföras?

Gruppering

- Hur kan man utnyttja en för eleverna bekant skolgångshandledares stöd vid gruppbildningar t.ex. vid skollunchen, rastövervakning, övergångar och vid gruppstärkande aktiviteter?

Handledning i anslutning till samarbete med skolgångshandledare

Strukturer och visuellt stöd

- Hur kan skolgångshandledaren vara delaktig i att synliggöra och förstärka lektionens struktur och arbetsinstruktioner?
- Hur kan skolgångshandledaren stödja strukturer i och utanför klassrummet?
- Hur kan skolgångshandledaren ge eleverna extra visuellt stöd?

Samarbete med skolgångshandledare

- I vilka situationer kan skolgångshandledaren vara med i samarbetet med vårdnadshavare?
- I vilka situationer kan skolgångshandledaren ansvara för kontakten med vårdnadshavare?

Konkreta hjälpmedel i undervisningen

- Vilken nytta kan man ha av skolgångshandledarens kännedom om eleverna vid planering av hjälpmedel som stödjer lärande och aktivitetsreglering?
- Hur kan skolgångshandledaren vara delaktig i användningen av hjälpmedel under lektionen?

Differentiering

- På vilka olika sätt kan skolgångshandledarens stöd tillämpas vid differentiering?
- Hur kan skolgångshandledaren vara delaktig i planering av differentiering?

